

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

עין משפט נר מצוה

ל.

שנאמר והכנסם גזול וגו'. לאשכחן קרא לאוסר להציא מלוא בעצירה: **מה פסח אין לו הקנה.** לאחר זמן להקריבו שהרי מוס קצוע עולמית הוא: **אף גזול.** ילפינן מינה דאין לו תקנה לאחר זמן ואפילו ציאוש דשמעינן ליה למריה דמיילאש ואמר ווי ליה לחסרון כיס ואע"ג דלענין

מקני אמרינן צבצא קמא (פסח) דקני ליה ציאוש והוי דידיה אפי"ה אקרוצי למזבח לא: **שונא גזל בעולה.** בעולות שאחס מצינן לי אני שונא את הגזול שאחס גזולים אותם ואע"פ שהכל שלי ואף מתחלה שלי הייתה: **אסמך נמי.** דטעמא דמתני' בגזול ציי"ט שני משום מלוא הצאה בעצירה: לא שנו. דגזול פסול: **מוקד שיואל צאשול.** דהא ציי"ט שני לא כתיב לכו למעוטי: **לעולם ציי"ט ראשון.** ולא תידוק כדדעינן הא שאלו כשר דשאלו פסול ומתני' לא מביעיא שאלו קאמר: **אימא ססס גויג.** מיד ואע"ג דלא שמעינן דלייחש: **יאוש צעלים הוא.** שהי צפניו הוא גזולו מידו ואין כח להציל: **קמ"ל.** דעד דשמעינן דלייחש לא קני ליה דמימר אמר השתא הוא דתקוף מינאי למחר תפסינא ליה ציי"ט: **אוונכרי.** תגרי כל דכר להשתכר צו כגון כלים קטנים מחטין ומסריקות ולונצין וקורין מרלי"ש: **וי זניטו אפא מנכריס.** כשתקו דרס מן הנכריס לאגוד צהן להושענא: **ליגווא אינהו.** הם יחמכוהו מן המוזכר ויתנוהו לכו: **מאי טעמא ססס עוי"ס גזיל ארעשא מישראל נינהו.** ושמה אותו קרקע מישראל הוא: וקרקע

משום דהוה ליה **מצוה הבאה בעבירה** **שנאמר** והבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה גזול דומיא דפסח מה פסח לית ליה תקנתא אף גזול לית ליה תקנתא **לא שני לפני יאוש ולא שני לאחר יאוש בשלמא לפני יאוש** אדם כי יקריב מכם אמר רחמנא ולא דידיה הוא אלא לאחר יאוש הא קנייה ביאוש אלא לאו משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה וא"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מאי דכתיב **כי אני ה' אהב משפט בשונא גזל בעולה משל למלך** בשר ודם שהיה עובר על בית המכס אמר לעבדיו תנו מכם למוכסים אמרו לו והלא כל המכס כולו שלך הוא אמר להם ממוני ילמדו כל עוברי דרכים ולא יבריחו עצמן מן המכס אף הקב"ה אמר **אני ה' שונא גזל בעולה** ממוני ילמדו בני יבריחו עצמן מן **הגזל** אתמר נמי אמר רבי אמי **יבש פסול מפני שאין הדר גזול פסול משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה** ופליגא דר' יצחק דא"ר יצחק בר נחמני אמר שמואל לא שנו אלא ביום טוב ראשון אבל ביום טוב שני מתוך שיוצא בשאול יוצא נמי בגזול מתיב רב נחמן בר יצחק **לולב הגזול והיבש פסול** הא כשר אימת אילימא בי"ט ראשון הא כתיב **לכם משלכם והאי לאו דידיה הוא אלא ביום טוב ראשון ולא מביעיא קאמר לא מביעיא שאול דלאו דידיה הוא אבל גזול אימא סתם גזילה יאוש בעלים דמי קא משמע לן אמר להו רב הונא להנהו **אוונכרי** כי זבניתו אסא מעכו"ם לא תגזו אתון אלא לגזוהו אינהו ויהבו לכו מאי טעמא סתם עוברי כוכבים גזולי ארעתא נינהו וקרקע**

משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה. והדמיא לקמן פ' לולב ועבדה (ד' מג.) לכו משלכם להוציא את השאול ואת הגזול משום שאול אינטריכא דבלאו לכו נפקא לן גזול משום מלוא הצאה בעצירה דאע"ג דקרא גזי קרצן כתיב הוא הדין בכל מלוא דהוי דאוריית' כדמוכח בריש הגזול קמא (צ"ג ד' זד.) גבי הרי שגול סאה של חטין וטחנה ואפיה והפריש ממנה חלה דאין זה מצדן אלא וימינ' ווא"מ לקמן (ד' זג.) דפסלינן לולב של אשרה ושל עיר הנדחת משום דמיכתת שיעוריה תיפוק ליה משום מלוא הצאה בעצירה ותו אמאי שרינן דלאו אשרה דמשה וי"ל דלא דמי לגזול דמחמת עצירת הגזול צאה המלוא שיואל צו אצל הני אטו מחמת עצירה שנגשית צו מי נפיק ציה ומינ' יש ספרים דגרסי' לקמן (ד' לה.) אמתי' דאתרוג של אשרה מ"ט משום דהוה ליה מלוא הצאה בעצירה וגירסא משושת היא אלא טעמא משום דמיכתת שיעוריה דאתרוג נמי צעי שיעור כגזוז או כצילה דאף על גב דאתרוג לקמן (ד' זג.) טעמא משום דלא גמר פירא מכל מקום צעינן דמינכר לקיחתה דמהאי טעמא פסלינן לקמן (ד' לה.) פסלינן ומיחו תימה דפרק כל שעה (פסחים ד' לה.) דתיא אין יואל ידי מזה בטובל ודריש שמואל לא שנו אלא ביום טוב ראשון אבל ביום טוב שני מתוך שיוצא בשאול יוצא נמי בגזול מתיב רב נחמן בר יצחק **לולב הגזול והיבש פסול.** דתיא אין יואל ידי מזה בטובל ודריש ליה מקרא תיפוק ליה משום מלוא הצאה בעצירה דקא חילי איסורא ונפיק ידי מזה":

כי יקריב מכם אמר רחמנא ואלאו דידיה הוא. תימה דמכרובה (צ"ג ד' סו.) ממעט גזול מדכתיב קרצו והכל ממעט ליה מדכתיב מוס ואע"ג דאיכא דמוקי לה התם בגזול קרצן דחצירה מ"מ קשה למאן דלא מוקי ליה הכי ועוד קשה דהתם משמע דלפני יאוש לא נרץ קרא דדריש קרצו ולא הגזול וקאמר ה"ד אילימא לפני יאוש למה לי קרא ועוד קשה דהא מכס חלקתי ולא צאומת ואע"פ שיש לומר דרישא דקרא מיייתי הכא ומקרינכס דסיפא דקרא קא דריש כמו שמוכר"ת גבי לא מתחתן דסוף האומר בקדושין (ד' סח.) לא משמע כן כלל וי"ל דהא דקאמר דמכרובה לפני יאוש למה לי קרא משום דלפני יאוש אין יכול להקדיש והרי הוא חולין כדאמרין גזל ולא נמיאשו הבעלים שניהם אינם יכולים להקדיש דאישי כי יקדיש את ציתו אמר רחמנא מה ציתו **הכל** דמכרובה אע"ג דמצינו נפקא אורחא דגמרא דהכי דמייתי מוס בצעלים אצל גזול גופיה מודה דאין יכול להקדיש והא דמיייתי הכא קרא דמכרובה אע"ג דמצינו נפקא אורחא דגמרא דהכי דמייתי מוס דאי לא כתיב ציתו הוה מוקמינן מכס להך דרשה אצל השתא דמיייתי הני קראי אייתר ליה מכס להוציא את המומר ולכנס חלקתי ודכוותה אשכחן פרק אחד דיני ממונות (פסחים ד' נד.) דרשי' נגעים ציוס מדכתיב וציוס הראות צו וצפ"ק דמועד קטן (ד' ט.) מוקי לה לתמן דיש יוס שאתה רואה ויש יוס שאין אתה רואה וציוס נפקא לן מדכתיב כנגע נראה לי ולא לאורי וכן בשליה פרק שני דמגילה (ד' כ.) דלא מוהלין אלא ציוס דכתיב ציוס השמיני וצפרק ר"ח דמילה (שבת ד' קג.) מוקי ליה ציוס אפילו בשבת וליה ממעט מדכתיב צן שמונת ימים ועוד איכא דכוותיהו צדוכתי טובא"ש: **הא קנייה ביאוש.** וקרינא ציה (ה.) לכו משלכם משמע דקסבר ר' יוחנן יאוש כדי קנה וקשה דמכרובה (צ"ג ד' סח.) קאמר ר' יוחנן דתשלומי ארבעה וחמשה חוביה צין לפני יאוש צין לאחר יאוש ואי יאוש קני אמאי חייב שלו הוא טובא שלו הוא מוכר כדי האי גוונא דייק התם לעיל (ד' קד.) רב ששת אמילתיה דרב דקאמר כי ניס ושביב רב אמר להא שמעתא ועוד דבהגזול בתרא (שם ד' קט.) שמעינן צדידי לר' יוחנן משמיה דר' ינאי דשינוי רשות ואח"כ יאוש לא קני ויש ספרים דגרסינן הכא הא קנייה ותו לא ואפילו גרסינן ציאוש יש לפרש דהכי קאמר הא קנייה ציאוש ושינוי השם כדאמרין במכרובה (שם ד' קד.) הגנב והגזלן הקדשן הקדש ואפילו למאן דאמר יאוש לא קני משום דהא איכא יאוש ושינוי השם מעיקרא חולין והשתא הקדש ואי"כ מאי פריך התם אציי לרצא דאמר יאוש קני מדכתיב קרצו ולא הגזול ואמאי דחיק לשנויי דגול קרצן דחצירה הא ממה נפשך התם קני דאיכא יאוש ושינוי השם ומ"מ מייפסיל להקדשה משום מלוא הצאה בעצירה כדאמרין הכא וכמו כן קשה בסוף היאה שמעתתא דדייק רצא דיאוש כדי לא קני מדכתיב קרצו ולא הגזול ועולא נפקא ליה התם מגזול דומיא דפסח דלית ליה תקנתא וי"ל דאם איתא דיאוש כדי קני הוי שלו קודם הקדש ותו לא חשיב מלוא הצאה בעצירה וכן מוכח לקמן בשמעתין גבי **נכרי** וליקנינהו צבינו השם שמע דאי קנו ליה מלוא הצאה ואלא חשיב מלוא הצאה בעצירה אצל אי יאוש לא קני ועל ידי הקדשן קא קני ליה דאיכא יאוש ושינוי השם שמעתא אז השתא מלוא הצאה בעצירה וזכולה שמעתין דלא חשיב מלוא הצאה בעצירה היכא דקני ליה מצינן דקני קודם צאגודה אפילו למאן דלא צעי אגד הא קני ליה קודם י"ט דאכתי לא חל חיוב מלוא ואי נמי אפילו ציי"ט דלא דמי למקדיש דחל קנין והקדש צידה והא דשמעינן ליה (ט.) לעיל לעולא בהגזול בתרא (שם ד' קד.) גבי פלוגתא דר"ש ורבנן בעורות של גנב ושל גזלן אי סתם גניבה יאוש צעלים או סתם גולה קאמר דקאמר עולא מחלוקת בסתם אצל צידוע דברי הכל קני התם איכא יאוש ושינוי השם כדאמרין בהיה שמעתא דמכרובה (שם ד' קד.) דמעיקרא קרו ליה משכא והשתא קרו ליה אצרוח והא דמשמע בריש הגזול קמא (שם ד' זד.) בהיהא דגזול סאה דאף על גב דשינוי קונה חשיב מלוא הצאה בעצירה אף על פי שקנאו צבינו מעשה קודם שצא לידו חיוב חלה התם דיחויא צעלמא הוא אי נמי שאני צרכה דאיכא נמי הוכחה לשם שמים ולפי שטעה זו לרין ליישב סוגיא דהיזקין (גיטין ד' קה.) דאמר עולא דבר תורה צין קונה צין לא נודעה אינה מוכרת וסוגיא דהגזול בתרא וסוגיא דמכרובה ור"ת מפרש צעין אחר משום קשה דעולא אדעולא והרבה דארכתי במכרובה וצפרק הניזקין (שם ד' קה.) הכא דווקא שהוא מדרבנן לא חייש אמלוא הצאה בעצירה:

א מיי פ"ח מהל' לולב
הלכה א טו"ש"ע א"ח
ז מיי פ"ח מהלכות
אסורין מזה הלכה ז
סגל לאין שיט:
ב ג טו"ש"ע א"ח סימן
מרטט טפ"ק א
בהג"ה:

לעזי רש"י
מרי"ש (מיידי"ש)
מוכר סודיק, רובלים.

רבינו חננאל
ובשאר הימים נמי לפני
יאוש (ה) דהא אינו שלכם,
לאחר יאוש משום דהוה
ליה מצוה הבאה בעבירה,
שנאמר כי אני ה' אהב
וגו'. אתמר נמי אמר
ר' אסי, יבש פסול לפי
שינוי הדר, גזול פסול
משום דהוה ליה מצוה
הבאה בעבירה. ור' יצחק
פליג ואמר, הני מילי
ביום טוב ראשון, אבל
משני ואליו, מתוך שיוצא
בלולב שאול יוצא נמי
בגזול אחר יאוש. מתיבי
על ר' יצחק ממתני' דקתני
לולב הגזול והיבש פסול,
ודייקין מינה גזול פסול,
הא שאול כשר, ושאול
מיוס לא משכחת ביום
טוב ראשון דהא בהדיא
כתיב לכו למעוטי אפי'
השאול, אלא משני ואליו
השאול כשר, ואפילו הכי
גזול פסול. ומשני רב
אשי מתני' לעולם ביום
ראשון ואיצטרך ס"דא
שאול ודאי לאו דידיה,
אלא גם גזול אימא סתם
גזילה דייאוש בעלים היא,
וקנייה ביאוש ודידיה הוא,
קמ"ל דלא. כדאמר ר'
חייא לאונכרי, פ"י כגון
כ"י בית של נשיא הממונה
בצרכיו, וכיוצא בנשיא
אנשים חשובין, הממונין
בצרכיהן נקראין [אונכרין].
אמר להו כי זבניתו אסא,
ליגווא אינהו אסא, כי היכי
דליהו יאוש בדיהו דגריס
ושינוי רשות בדייכוי,
דגריס גזולי נינהו

מלאכי א יג
דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם אדם כי
יקריב מכם קרצן לך מן
הבהמה מן הקרצן וכן
הצאן תקריבו את
קרנבכם: וקרא א ב
3. כי אני ה' אהב ומשתי
שנא גזל בעולה ופגתי
פיקלם באמת וברית
עולם אקרוץ להם:
ישעיהו ס א ח

תורה אור השלם

1. ואמרתם הנה הנה
מתלאה והפחתם אותו
אמר ה' צבאות והבאתם
גזול ואת הפסח ואת
החולה ואת הקריבו את
המקרה הארצה אותה
מקרבם אמר ה':
מלאכי א יג
2. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם אדם כי
יקריב מכם קרצן לך מן
הבהמה מן הקרצן וכן
הצאן תקריבו את
קרנבכם: וקרא א ב
3. כי אני ה' אהב ומשתי
שנא גזל בעולה ופגתי
פיקלם באמת וברית
עולם אקרוץ להם:
ישעיהו ס א ח

הגרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הא קנייה
ציאוש וקרינא ציה מכס
משלכם ור': (ב) בא"ד
הא דשמעינן ליה לעולא
כ"ל ומינה לעיל ממק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה משום כ"י
וא"ת לקמן דפסלינן לולב
של אשירה. ותו אינו
קושא כי"כ דיל' דלרין
לימן טעם לשמואל דלא
ס"ל למלוא הצאה בעצירה
ועי"פ ציי"ט צ' דרבנן
דמ"מ אשירה פסול משום
כמוני וכו' ועי"פא פ"י
להקשות דלמה לי קשה
מן הבקר להוציא הנהג
תיפוק ליה משום מלוא
הצאה בעצירה:

א) הדבר תמוה דהא ציי"ט
שני לא צעי לכו רק טעמא
משום מלוא הצאה בעצירה
ואולי דלמה ט"מ נפל כפאן
וא"ע
ב) נראה דל"ל פ"י כגון
הממונה צבית הנשיא מצרכיו
ויכולא נשוא וכו'.